

Силабус навчальної дисципліни Філософські категорії в теорії архітектури

підготовки

магістр

(назва освітнього ступеня)

ОПП «Архітектура та містобудування»

ОНП «Архітектура та містобудування»

(назва освітньої програми)

Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська
Факультет/Інститут	Архітектурний
Кафедра	Філософії
Контакти кафедри	0679893227
Викладачі-розробники	Тетяна ГРЕБІННИК, к.і.н., доц.
Контакти викладачів	Gta2102@gmail.com
Розклад занять	
Консультації	

Анотація навчальної дисципліни

«Філософські категорії в теорії архітектури» це дисципліна, яка повинна сприяти освіченості студентів у сфері специфічного гуманітарного знання з філософії. Це не тільки цікава, але й важлива дисципліна для будь-якого фахівця-архітектора. Точки зіткнення філософії і архітектури різноманітні. По-перше, філософи безпосередньо займалися архітектурною проблематикою. По-друге, велика роль належить особистим творчим контактам архітекторів з філософами. Але це не єдине, що обумовлює зв'язок двох наук.

У своїх естетичних трактатах філософи прагнули зрозуміти природу краси, знайти особливості, сенс, цілі, а часом методи художньої творчості. Хоча цей вплив найчастіше архітектором не усвідомлюється, з епохи в епоху архітектура несла на собі вплив того інтелектуального середовища, яке створювалося під впливом філософських шкіл.

Наступним ступенем зв'язку стає понятійний апарат та теоретичні основи. Категорії, а також розробки про гармонійний ритм та пропорцію архітектурної форми стали мати загальнокультурологічне та естетичне значення.

Можливо, на перший погляд, проблема синтезу архітектури та філософії може здатися не актуальною та не досить цікавою в умовах сучасності, проте розгляд цього питання допомагає студентам архітектурного факультету усвідомити значення архітектури, її закони та закономірності.

Багато суспільних традицій базується на традиційних засобах організації життя того чи іншого суспільства, ці знання повинні дати вища освіта. Особливо це важливо для архітекторів, тому що формування фахівця неможливо без створення особистості, яка прагне осмислення своїх рішень, маючи в основі своїх роздумів якусь філософську парадигму.

	Години	Кредити	Семестр
			I
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
лекції	22		22
лабораторні роботи	-		-
практичні заняття	8		8
Самостійна робота, у т.ч:	60		60
підготовка до аудиторних занять			
підготовка до контрольних заходів			
виконання курсового проекту або роботи			
виконання індивідуальних завдань	30		30
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30		30
Форма підсумкового контролю			залік

Мета вивчення дисципліни Викладання дисципліни "Філософські категорії в теорії архітектури" обумовлені необхідністю підготовки якісно нового рівня підготовки архітекторів, що відповідає глобальній стратегії сучасної цивілізації. А саме: це історичний аналіз філософських і наукових витоків архітектурної творчості, філософське осмислення сучасної архітектури в цілісному контексті життя людини і суспільства.

Завдання вивчення дисципліни:

- Історичний аналіз філософських і наукових витоків архітектурної творчості з тим, щоб глибше осмислити сучасну архітектуру в цілісному контексті життя людини і суспільства.
- Ознайомлення та засвоєння студентами основних категорій філософії, які зустрічаються в архітектурі на рівні їх тлумачення.
- Освоєння студентами специфіки сучасної філософської рефлексії про світ, людину, його природу утворюючу та культурно творчу діяльність
- Осмислення важливості світоглядної позиції при створенні архітектурних об'єктів.

Пререквізити дисципліни:

Історія та культура України; Філософія; Історія мистецтв; Історія архітектури та містобудування.

Постреквізити дисципліни:

Наукові дослідження і експериментальне проектування; Теоретичні основи сучасної архітектури;

Компетентності відповідно до освітньо-наукової програми «Архітектура та містобудування» СВО ПДАБА 191 мн-2022) та освітньо-професійної програми «Архітектура та містобудування» СВО ПДАБА 191 мп-2022):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; критичного мислення і розуміння.

ЗК02. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань і мотивів, соціально відповідально та свідомо, реагувати та протидіяти дезінформаційним впливам в умовах «гібридної війни» проти України; розвивати свою медіаграмотність.

СК04. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

СК11. Здатність критично осмислювати проблеми архітектури та містобудування

Заплановані результати навчання відповідно до освітньо-наукової програми «Архітектура та містобудування» СВО ПДАБА 191 мн-2022) та освітньо-професійної програми «Архітектура та містобудування» СВО ПДАБА 191 мп-2022):

РН01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері архітектури та містобудування і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень.

РН06. Забезпечувати гармонізацію об'єктів архітектури і предметного середовища, зокрема із застосуванням принципів і методів теорії дизайну архітектурного середовища.

РН08. Організувати роботу над комплексними архітектурно-містобудівними проектами, співпрацю з замовниками та громадськістю при розробці, узгодженні і публічному обговоренні архітектурних проектів; зрозуміло доносити власні висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців.

РН10. Обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проектів у сфері архітектури та містобудування державною та іноземною мовами усно і письмово.

PH15. Аналізувати міжнародний та вітчизняний досвід щодо проектування об'єктів архітектури та містобудування.

PH16. (ОНП) Планувати і виконувати наукові дослідження в сфері архітектури та містобудування, мати уявлення про сучасну науку та наукові методи, готувати звіти і фахові публікації.

PH19 (ОНП). PH17 (ОПП). Діяти, використовуючи знання суспільства та соціального контексту в архітектурному середовищі; працювати з замовниками і користувачами, які є виразниками потреб суспільства; враховувати ергономічні і просторові вимоги, а також питання соціальної справедливості та доступності для усіх людей.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, діалог) і наочні (ілюстрація, демонстрація), метод проблемного викладу.

Форми навчання: групові, колективні.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб.	с/р
Змістовий модуль 1. «Філософські категорії в теорії архітектури».					
1. Введення у філософію архітектури. Філософсько-світоглядні витоки архітектури.		2			
2. Архітектура у світі природного і соціального буття.		2			4
3. Античний космос і архітектура Давньої Греції.		2			
4. Архітектура в системі духовних цінностей Середньовіччя.		2			
5. Філософія і архітектура в епоху Відродження.		2			
6. Новий час (XVII-XVIII ст.) і процеси стиля утворення в архітектурі. Бароко. Класицизм.		2			
7. Відхід від класики в архітектурі XIX-початку XX століття. Еклектика. Модерн.		2			
8. XX століття. Некласичне мислення і архітектура. Модернізм. Постмодернізм. Деконструктивізм.		2			
9. На шляху від переходу неокласичного до постнеокласичного мислення. Архітектура кінця XX-початку XXI століття.		2			
10. Особливості сучасного філософського осмислення архітектури як феномену культури.			2		
11. Понятійний апарат та теоретичні основи філософії в архітектурі.		2			4
12. Онтологічний аспект філософських досліджень та їх вплив на формування архітектури як мистецтва і науки.		2			
13. Категорії діалектики в архітектурні.			2		4
14. Філософські уявлення про пізнання. Зв'язок пізнання і творчості в діяльності архітектора.			2		
15. Сучасне світобачення і архітектура.			2		6
Виконання та захист реферату (презентації).					30
Разом за змістовим модулем 1	90	22	8		60
Усього годин	90	22	8		60

2. САМОСТІЙНА РОБОТА

ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ:

Назва теми	Посилання
<p><u>1. Архітектура у світі природного і соціального буття.</u> Діалектика зв'язку філософії і архітектури. Вітрувій «De architectura libri decem» («Десять книг про архітектуру») 1 ст. до н.е. Леон Баттиста Альберті (1404–1472) трактат «De re aedificatoria libri decem» («Десять книг про зодчество»). Діяльність із перетворення природного середовища й формування середовища штучного. Результат діяльності архітектора створення архітектурного середовища, покликане задовольняти потреби суспільства у просторовій організації його буття.</p>	1(18-25),5, 8 ,12, 16,17
<p><u>2. Понятійний апарат та теоретичні основи філософії в архітектурі.</u> Архітектура: діяльність, мистецтво або наука. Логічне й історичне. Мова архітектури. Комунікативні властивості. Створення наукової термінології в архітектурі. Філософські поняття та їх зв'язок з архітектурними категоріями.</p>	1(3-18),2, 4,(с.35-60),16,17,18
<p><u>3. Категорії діалектики в архітектурі.</u> Архітектурна свідомість та її структура. Особливості професійного підходу до категорій діалектики. Форма і зміст. Концепції архітектурної форми. Сутність і явище, видимість і дійсність. Алгоритм реалізації ідеї архітектурного образу, протиріччя між задумом і втіленням. Зміст образу. Свобода і необхідність. Істинне й помилкове в архітектурі.</p>	1(с.133-182), 2, 4(с.86-91),16,17,18
<p><u>4. Сучасне світобачення і архітектура.</u> Картина світу, ідеал, зміна типів мислення (класичного, некласичного, постнекласичного) і процеси формоутворення в архітектурі. Архітектурна форма як вираження філософської позиції архітектора. Поняття філософії науки, її роль в усвідомленні і реалізації професійних і загальнокультурних завдань архітектора.</p>	1(с.89-182), 2,10,15,16,17,18

3. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТА/АБО ГРУПОВИХ ЗАВДАНЬ

1. Архітектура Китаю. Вплив конфуціанства і даосизму на формування канонів китайської архітектури.
2. Архітектура Індії особливості релігійного будівництва. 1
3. Античний космос і архітектура Древньої Греції.
4. Особливості впливу духовних цінностей епохи Середньовіччя.
5. на архітектурні стилі.
6. Суспільно-економічні зміни в Західній Європі та культурна переорієнтація суспільства.
7. Архітектура Ренесансу: торжество розуму.
8. Вплив філософських ідей Просвітництва (XVIII ст.) на архітектуру.
9. Перетворення класицизму на єдиний європейській стиль.
10. Бароко: форма вища понад змістом. Стиль Рококо: легкість буття.

11. Філософія Нового часу (XVII – XVIII ст.). Вплив емпіризму і раціоналізму на процеси стилютворення і практику проектування.
12. Німецька архітектура 19-19 сторіччя
13. Архітектура еkleктики.
14. Вплив принципів неklасичного мислення. Роль науки і образотворчого мистецтва.
15. Модернізм. Модерн: новизна природності.
16. Художній і архітектурний авангард. Стил ь хай-тек.
17. Філософія 19 сторіччя та основні архітектурні зміни.
18. Філософія 20 сторіччя, проблеми та школи.
19. Архітектура функціоналізму (XIX-XX ст.) і позитивістська, прагматична традиція в культурі.
20. Особливості світогляду 70-80 років XX ст. Постмодернізм.
21. Особливості світогляду 80-90 років XX століття. Деконструктивізм.
22. "Нелінійна" архітектура (кінець XX - початок XXI століття).
23. Мусульманська архітектура і релігійно-філософські образи ісламу.
24. Архітектурна історія Турції.
25. Архітектурна історія України.
26. Причини виникнення інтересу до еко-архітектури.
27. Органічна зелена архітектура.

4. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання знань студентів з окремих змістових модулів

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума показників змістового модуля 1.

Змістовий модуль 1. Філософські категорії в теорії архітектури

1	Відвідування лекцій (по 1 балу)	15
2	Конспект, який містить лекції викладача та самостійно опрацьовані джерела при підготовці до аудиторних занять та контрольних заходів	10
3	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	30
3	Підготовка, виконання та захист презентації (реферату)	15
4	Виконання контрольної роботи поточного контролю	30
		100

Бали за конспект:

10-9- оптимальний об'єм тексту лекційного матеріалу згідно з програмою релігієзнавства, включно з завданнями для самостійної роботи; наявність ключових положень, думок; конспект охайний;

8-4- конспект неповний, в ньому відсутні декілька лекцій або немає виконаних завдань з самостійної роботи; при цьому студент в цілому володіє категоріальним апаратом;

3-1- конспект неохайний, неповний, відсутня більша кількість лекцій та завдань самостійної роботи; студент не володіє категоріальним апаратом.

Розділи програми, які не викладаються на лекціях опрацьовуються самостійно та захищаються студентами в усній формі. Відповіді оцінюються у **30** балів:

30-28 - глибоке розуміння основних світоглядних позицій та можливість їх застосування в майбутній професійній діяльності; вільне володіння категоріальним апаратом;

27-19 - вільна орієнтація як в окремих питаннях релігій, так і в темах дисципліни в цілому;

18-10 - неповне розкриття питань, що розглядаються; поверхневі знання, суттєві помилки у відповідях (часткове формулювання понять, яке іноді змінює сутність термінології категоріального апарату);

9-5 - низький рівень розуміння основних питань релігієзнавства; нездатність розкрити всі питання для самостійного вивчення;

4-1 - часткове володіння категоріальним апаратом; грубі помилки у відповідях.

Підготовка, виконання та захист реферату оцінюється у **15** балів:

15-13 - чітко сформульована мета реферату, розділи плану логічно пов'язані між собою, тема розкрита у повному обсязі. Студент показує самостійність у формулюванні висновків, узагальнень. Правильно оформлені посилання та список використаних джерел;
12-6 - реферат містить помилки у оформленні; студент орієнтується у темі, але в окремих питаннях допускає помилки;

5-1 - у оформленні реферату допущені грубі помилки; студент частково володіє темою.

Виконання контрольної роботи поточного контролю оцінюється у **30** балів.

- Контрольна робота проводиться у вигляді тестування і містить 30 тестових завдань.
- Правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 1 бал,
- відповідь помилкова - 0 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни «Релігієзнавство» визначається як сума показників змістового модуля 1.

5. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика курсу передбачає відповідальність викладача; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності.

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультацій викладача. Порядок зарахування пропущених занять: якщо пропущена лекція – у формі усного опитування. При цьому враховується причина пропущених занять: якщо заняття пропущене з поважної причини, то відпрацювання зараховується з коефіцієнтом 1,0; якщо заняття пропущене за відсутністю поважної причини – з коефіцієнтом 0,5.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

–самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

–посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей інших авторів;

–надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Дотримуємося Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури».

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Якщо здобувач вищої освіти має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності Академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Беломесяцев А.Б. Філософські основи архітектури / Інститут проблем сучасного мистецтва Академії мистецтв України. Київ: ПСМ АМУ, 2005. 488 с.
2. Євреїнов Ю. Філософія архітектури // Архітектура: короткий словник-довідник. Київ: Будівельник, 1995. С. 297–298.
3. Габричевский А.Г. Теория и история архитектуры/ Избранные сочинения.– К, 1993.

4. Філософія архітектурної творчості : навчальний посібник / С. Г. Буравченко, В. В. Карпов, Л. Н. Бармашина, О. Г. Пивоваров, Н. В. Бжезовська ; за заг. ред. канд. архіт., проф. С. Г. Буравченка. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 228 с.

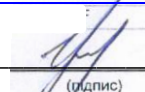
Допоміжна

5. Історія архітектури – явище історії господарювання: Давнина. Античний світ. Візантія. Західноєвропейське середньовіччя//Сучасні проблеми дослідження, реставрації та збереження культурної спадщини./ПСМ АМУ. – Київ, 2006. – Вип.3.– Ч. 2.– С. 7–28.
6. Виноградова М. В., Кальницький М. Б., Малаков Д. В. та ін. Головні та міські архітектори Києва (1799–1999 рр.): Каталог виставки до двохсотріччя введення посади головного архітектора Києва / За заг. ред. М. М. Дьоміна. – Київ, 1999
7. Косенко Д. Ю. Перші архітектурні трактати в Україні (Львів, XVIII ст.)// Архітектурна спадщина України. – Київ, 1994. – Т. 1. – С. 224–226
8. Махлін П., Пучков А. Метафора та метонімія як джерела античної архітектурної термінології // Пучков А. А. Архитектуроведение и культурология: Избранные статьи. – К., 2005.– С. 298–313.
9. Некрасов А. И. Этика: Учебное пособие. — Харьков, 2003.
10. Синергетика. Синергетическая парадигма. Нелинейное мышление в науке и искусстве. – К, 2002.
11. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія. – Київ, 2003. – 574 с.
12. Шубович С. А. Архитектура как выражение универсума в теориях Витрувия и Альберти. – К., 1999

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

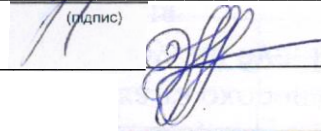
13. Історія і філософія науки
<http://marhi.ru/sveden/files/Metod ASP Uch.posobie Ist.Filos.Nauki.pdf>
14. Філософія. Конспект лекцій <http://www.info-library.com.ua/books-book-65.html>
15. Самопізнання в архітектурі http://papardes.blogspot.com/2010/01/blog-post_9420.html
16. Філософія архітектури <http://www.bestreferat.ru/referat-290489.html>
17. Філософія архітектури <http://docus.me/d/699145/>
18. Актуальні філософські проблеми архітектурної діяльності. Раппопорт А.Г. Архитектура и онтология: <http://papardes.blogspot.com/2011/11/1985.html>
19. Віртуальний читальний зал ДВНЗ ПДАБА - <https://pgasa365.sharepoint.com/sites/e-library/Shared%20Documents/Forms/AllItems.aspx?ga=1&id=%2Fsites%2Fe%2Dlibrary%2FShared%20Documents%2F%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B8%2F%D0%9A%D0%B0%D1%84%D0%B5%D0%B4%D1%80%D0%B0%20%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%97%2F%D0%A0%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B3%D1%96%D1%94%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE&viewid=fd845af6%2D2dda%2D4d0a%2D8f8b%2Ddbfd1a0bb90c>

Розробник

(підпис)

Тетяна ГРЕБІННИК

Гаранти освітніх програм

Олександр ХАРЛАН

Віктор ВОРОБІЙОВ

Силабус затверджено на засіданні кафедри Філософії

Протокол від «29» червня 2023 року № 13

Завідувач кафедри

(підпис)

Віктор БІЛОПОЛІЙ